

Sygn. akt III KK 443/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Barbara Skoczowska

SSN Andrzej Stępka (sprawozdawca)

SSN Dariusz Świecki

SSN Andrzej Tomczyk

Protokolant Mikołaj Żaboklicki

przy udziale prokuratora Prokuratury Regionalnej delegowanego do Prokuratury Krajowej Krzysztofa Urgacza

w sprawie: M. S. skazanego z art. 148 § 2 pkt 1 kk i innych,

K. M. skazanego z art. 148 § 1 k.k.,

M. K., W. W. i T. M. skazanych z art. 270 § 1 kk i innych,

A. K. uniewinnionego od zarzutów z art. 294 § 1 k.k. i art. 284 § 1 kk,

M. G. uniewinnionego od zarzutu z art. 286 § 1 kk,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 6 lipca 2022 r.,

kasacji wniesionych przez: obrońcę skazanego K. M., prokuratora Prokuratury

Okręgowej w G. na niekorzyść A. K. i M. G., Prokuratora Generalnego na

niekorzyść A. K., M. S., W. W., T. M. i M. K.,

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 31 maja 2021 r., sygn. akt II AKa [...],

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w G.
z dnia 8 kwietnia 2019 r., sygn. akt IV K [...],

I. oddała kasację obrońcy skazanego K. M. jako oczywiście bezzasadną i zwalnia skazanego od kosztów sądowych za postępowanie kasacyjne w części na niego przypadającej;

II. uchyla pkt I. 2 zaskarżonego wyroku w stosunku do skazanego M. S. oraz uchyla w całości ten wyrok wobec skazanych A. K., M. K., M. G. i W. W. i sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;

III. pozostawia bez rozpoznania kasację Prokuratora Generalnego wniesioną w stosunku do T. M., a wydatkami za postępowanie kasacyjne w tym zakresie obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Przed Sądem Okręgowym w G. toczyło się postępowanie karne obejmujące siedem osób, którym zarzucono szereg przestępstw. Po przeprowadzeniu tego postępowania, wyrokiem z dnia 8 kwietnia 2019 r., w sprawie o sygn. akt IV K [...], Sąd uznał poszczególnych oskarżonych za winnych:

I. M. S.: 1. zbrodni z art. 189 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 2 pkt 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. polegającej na tym, że w dniach 18 - 19 sierpnia 2014 r. w G., K. i P. gmina T., działając ze szczególnym okrucieństwem w zamiarze bezpośrednim pozbawienia życia Z. O., w dniu 19 sierpnia 2014 r. wspólnie i w porozumieniu z K. M., podstępem pozbawili Z. O. wolności, wywożąc go wypożyczonym w dniu 18 sierpnia 2014 r. w G. samochodem C. [...] nr rej. [...] z miejsca jego zamieszkania w miejscowości K. do miejscowości P., gdzie zadawali mu ciosy rękami i nogami, a także metalową rurką, w głowę i klatkę piersiową, powodując obrażenia w postaci uszkodzenia w obrębie kości twarzoczaszki w postaci złamania Le Fort I obu kości szczękowych ze złamaniem wyrostka zębodołowego żuchwy, pojedynczej szczeliny złamania w kościach podstawy dołu tylnego czaszki po stronie prawej oraz dwumiejscowego złamania w odcinku

przednim żebra II po stronie lewej, a następnie nieprzytomnego złożyli w przygotowanym dzień wcześniej dole, gdzie Z. O. zmarł w wyniku uduszenia na skutek zakopania go żywcem przez M. S. po wcześniejszym posypaniu wapnem - i za to na podstawie art. 148 § 2 pkt 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. skazał go na karę dożywotniego pozbawienia wolności (ust. I wyroku);

2. przestępstwa z art. 18 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 271 § 1 k.k. w zw. z 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k., polegającego na tym, że w nieustalonym okresie czasu od lipca do dnia 14 sierpnia 2014 r. w miejscowości K., T. i w G., kierując działaniami T. M. oraz działając wspólnie i w porozumieniu z M. K. i nakłaniając W. W. do popełnienia przestępstwa, umożliwił A. K. przywłaszczenie praw majątkowych należących do Z. O. w postaci prawa własności nieruchomości, położonych w miejscowości K., wymienionych w akcie notarialnym z dnia 14 sierpnia 2014 r., Repertorium A Nr [...]4, stanowiących łącznie mienie znacznej wartości, tj. mienie o wartości 985 529 złotych, w ten sposób, że na podstawie wniosków z podrobionym przez siebie podpisem Z. O. uzyskał w Urzędzie Gminy T. dokumenty w postaci:

- zaświadczenia nr [...] wydanego z upoważnienia Wójta Gminy T. z dnia 14 sierpnia 2014 r., zaświadczonego o tym, iż wskazane w nim nieruchomości, należące do Z. O. wpisane są do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;
- dwóch wypisów z rejestru gruntów, wydanych z upoważnienia Wójta Gminy T. z dnia 13 sierpnia 2014 r., służących za podstawę wpisu w księdze wieczystej wskazanych w nim nieruchomości należących do Z. O.;
- wypisu z kartotek budynków, wydanego z upoważnienia Starosty G. z dnia 13 sierpnia 2014 r., dla budynków gospodarstw rolnych, położonych na działce należącej do Z. O., służącego za podstawę wpisu w księdze wieczystej - nakłonił W. W., aby podrobił w celu użycia za autentyczny dokument w postaci dowodu osobistego Z. O. o nr [...] i nakłonił T. M., aby podał się za Z. O., posługując się podrobionym dowodem osobistym i podpisał jako Z. O., we wskazanej przez A. K. kancelarii notarialnej, na dokumentach w postaci:
  - oświadczenia o przedmiocie zabezpieczenia;

- oświadczenia o braku innych zobowiązań i odpowiedzialności w związku z zawartą umową pożyczki;
  - oświadczenia o pełnej zdolności do czynności prawnych i braku przeszkód do zawarcia umowy pożyczki oraz umowy przeniesienia własności nieruchomości na zabezpieczenie;
  - pokwitowania odbioru gotówki;
  - umowy pożyczki nr [...] z dnia 14 sierpnia 2014 r.;
  - w Księdze Rejestru Wydanych Dokumentów Kancelarii Notarialnej Notariusza K. A. w G. - pozycja [...] -
- celem zawarcia z A. K. umowy pożyczki w wysokości 443.800 zł, której zabezpieczeniem było przeniesienie własności nieruchomości należących do Z. O. w/w gruntów w przypadku niespłacenia pożyczki do dnia 14 grudnia 2014 r., a następnie uczestniczył w podpisaniu w/w dokumentów i aktu notarialnego z podającym się za Z. O. – T. M., co spowodowało wyłudzenie poświadczenia nieprawdy w akcie notarialnym co do tożsamości Z. O. od notariusza i późniejsze skuteczne przeniesienie prawa własności nieruchomości na rzecz A. K., w obecności M. K. podającego się za M. M., będącego świadkiem rzekomego odbioru gotówki przez T. M. podającego się za Z. O., a następnie przyjął od A. K. nie mniej niż 220.000 zł i wypłacił poszczególnym osobom wynagrodzenia za pełnione przez nich role i wykonane czynności, czym działał na szkodę Z. O. - i za to na podstawie art. 19 § 1 k.k. i art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. skazał go na karę 3 lat pozbawienia wolności (ust. II wyroku);
- 3.** przestępstwa z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. polegającego na tym, że w niustalonym okresie nie wcześniej niż 15 października 2014 r. i nie później niż 17 grudnia 2015 r., dokonał przywłaszczenia powierzonego mu mienia w postaci telefonów komórkowych marki: A. [...] o nr. IMEI [...]2, A. [...] o nr. IMEI [...]4, S. [...] o nr. IMEI [...]7, S. [...] o nr. IMEI [...]2 oraz tableta A. [...] o nr. IMEI [...]4 o łącznej wartości 13.163,30 zł, czym działał na szkodę A. C. - i za to skazał go na karę roku pozbawienia wolności (ust. IV wyroku);
- 4.** przestępstwa z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 233 § 1 k.k. polegającego na tym, że w dniu 22 grudnia 2015 r. w G. podzegał M. J. do składania fałszywych zeznań mających służyć za dowód w prowadzonym postępowaniu przygotowawczym w

sprawie zabójstwa Z. O. [zarzucanego w pkt 5]; oraz przestępstwa z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 233 § 1 k.k. polegającego na tym, że w dniu 7 stycznia 2016 r. w G. podzegał B. O. do składania fałszywych zeznań mających służyć za dowód w prowadzonym postępowaniu przygotowawczym w sprawie zabójstwa Z. O. [zarzucanego w pkt VI] -przy czym Sąd ustalił, że stanowią one ciąg przestępstw - i za to na podstawie art. 19 § 1 k.k. i art. 233 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. skazał go na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności (ust. V wyroku);

5. przestępstwa z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. polegającego na tym, że w dniu 17 kwietnia 2014 r. w G. kierował wykonaniem czynu zabronionego przez M. G. w ten sposób, iż działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej nakłonił go w zamian za korzyść materialną w kwocie nie mniej niż 3.000 zł, do zawarcia umowy sprzedaży nieruchomości położonej w miejscowości Ł. przy ul. F. gmina P., w drodze aktu notarialnego Repertorium A numer [...]4, z J. A. T. (obecnie S.) za kwotę 180.000 zł i wprowadzając ją w błąd co do dokonania zapłaty, okazał jej rzekome potwierdzenia wykonania przelewu na jej konto, doprowadził ją do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 180.000 zł, a następnie zastawił przedmiotową nieruchomość pod zastaw pożyczki udzielonej przez A. K. reprezentującego A. K., czym działał na szkodę J. T. (obecnie S.) - i za to na podstawie art. 19 § 1 k.k. i art. 286 § 1 k.k. Sąd skazał go na karę roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności (ust. VI wyroku);

6. oskarżony M. S. został uniewinniony od popełnienia zarzucanego mu w punkcie 3 przestępstwa z art. 276 k.k. mającego polegać na tym, że w dniu 19 sierpnia 2014 r. w nieustalonym miejscu dokonał zniszczenia znalezionego przy ciele Z. O. w P. należącego do niego dowodu osobistego nr [...] (ust. III wyroku);

7. na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k., art. 86 § 1 k.k., art. 88 k.k. i art. 91 § 2 k.k. Sąd połączył orzeczone wobec oskarżonego M. S. jednostkowe kary pozbawienia wolności i orzekł wobec niego karę łączną dożywotniego pozbawienia wolności (ust. 7 wyroku).

II. oskarżonego K. M.:

- za winnego zbrodni z art. 189 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 2 pkt 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. polegającej na tym, że w dniach 18 - 19 sierpnia

2014 r. w G., K. i P. gmina T., działając w zamiarze bezpośrednim pozbawienia życia Z. O. i w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie, to jest przyjęcia od M. S. zapłaty za dokonanie zabójstwa w kwocie nie mniejszej niż 20.000 zł, w dniu 19 sierpnia 2014 r. wspólnie i w porozumieniu z M. S. podstępem pozbawili Z. O. wolności wywożąc go wypożyczonym w dniu 18 sierpnia 2014 r. w G. samochodem C. [...] nr rej. [...] z miejsca jego zamieszkania w miejscowości K. do miejscowości P., gdzie zadawali mu ciosy rękami i nogami, a także metalową rurką w twarz i klatkę piersiową, powodując obrażenia w postaci uszkodzenia obrębie kości twarzoczaszki, złamania Le Fort I obu kości szczękowych ze złamaniem wyrostka zębodołowego żuchwy, pojedynczej szczeliny złamania w kościach podstawy dołu tylnego czaszki po stronie prawej oraz dwumiejscowe złamanie w odcinku przednim żebra II po stronie lewej, a następnie nieprzytomnego złożyli w przygotowanym dzień wcześniej dole, gdzie Z. O. zmarł w wyniku uduszenia na skutek zakopania go żywcem przez M. S. po wcześniejszym posypaniu wapnem - i za to na podstawie art. 148 § 2 pkt 3 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. skazał go Sąd na karę dożywotniego pozbawienia wolności (ust. VIII wyroku).

III. oskarżonego A. K.:

- przestępstwa z art. 284 § 1 k.k. polegającego na tym, że w dniu 11 lipca 2014 r. w G., działając w zamiarze przywłaszczenia prawa majątkowego w postaci prawa własności nieruchomości położonych w miejscowości Ł. ul. F. gmina P., opisanych w treści aktu notarialnego z dnia 11 lipca 2014 r. repetytorium A Nr [...]4, o wartości co najmniej 180.000 zł, działając jako pełnomocnik A. K. zawarł z M. G., który wszedł w posiadanie przedmiotowych nieruchomości w drodze oszustwa na szkodę J. S., umowę pożyczki w wysokości 100.000 zł, której zabezpieczeniem miało być przeniesienie własności nieruchomości w/w gruntów w przypadku niespłacenia pożyczki do dnia 11 stycznia 2015 r., w rzeczywistości wypłacił pożyczkobiorcy 60.000 zł wiedząc, że pożyczka ta nie zostanie spłacona i w ten sposób przywłaszczył sobie skutecznie prawo własności przedmiotowych nieruchomości, które zostały następnie sprzedane za kwotę 165.000 zł, czym dział na szkodę J.S. pozbawiając ją możliwości dochodzenia roszczeń od M. G., z tym ustaleniem, że oskarżony ten działał na szkodę J. S. i nie pozbawił jej możliwości dochodzenia

roszczeń - i za to na podstawie art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 33 § 1 - 3 k.k. skazał go na karę roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę 150 stawek dziennych grzywny po 50 zł każda (ust. IX wyroku);

- przestępstwa z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. polegającego na tym, że w dniu 14 sierpnia 2014 r. w G., działając w zamiarze przywłaszczenia prawa majątkowego Z. O. w postaci prawa własności nieruchomości, położonych w miejscowości K., wymienionych w treści aktu notarialnego z dnia 14 sierpnia 2014 r., Repertorium A Nr [...]4, stanowiących łącznie mienie znacznej wartości, tj. mienie o wartości 985.529 zł, zawarł z osobą legitymującą się podrobionym dowodem osobistym na dane Z. O. umowę pożyczki w wysokości 443.800 zł, której zabezpieczeniem miało być przeniesienie własności nieruchomości należących do Z. O. w/w gruntów w przypadku niespłacenia pożyczki do dnia 14 grudnia 2014 r., a następnie podpisał w/w akt notarialny, w rzeczywistości wypłacając pożyczkobiorcy 220.000 zł, wiedząc, że pożyczka ta nie zostanie spłacona i w ten sposób przywłaszczył skutecznie prawo własności przedmiotowych nieruchomości, czym działał na szkodę Z. O. - i za to na podstawie art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 33 § 1 - 3 k.k. skazał go na karę 2 lat pozbawienia wolności oraz karę 200 stawek dziennych grzywny po 50 zł każda (ust. X wyroku);

- na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. i art. 86 § 1 i 2 k.k. Sąd połączył orzeczone wobec oskarżonego A. K. jednostkowe kary pozbawienia wolności oraz grzywny i orzekł kary łączne 2 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz 300 stawek dziennych grzywny po 50 zł każda (ust. XI wyroku).

IV. oskarżonego T. M.:

- przestępstwa z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 275 § 1 k.k. w zw. z art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. art. 11 § 2 k.k. polegającego na tym, że w nieustalonym okresie czasu od lipca do dnia 14 sierpnia 2014 r. w G., będąc kierowanym przez M. S. umożliwił A. K. przywłaszczenie praw majątkowych, należących do Z. O. w postaci prawa własności nieruchomości, położonych w miejscowości K., wymienionych w akcie notarialnym z dnia 14 sierpnia 2014 r., Repertorium A Nr [...]4, stanowiących łącznie mienie znacznej wartości, tj. mienie o wartości 985 529 zł, w ten sposób, że

po nauczeniu się danych Z. O. stawił się w Kancelarii Notarialnej wskazanej przez A. K., gdzie posługując się podrobionym przez W. W. dowodem osobistym Z. O., o nr. [...], podpisał się jako Z. O. na dokumentach w postaci:

- oświadczenia o przedmiocie zabezpieczenia;
- oświadczenia o braku innych zobowiązań i odpowiedzialności w związku z zawartą umową pożyczki;
- oświadczenia o pełnej zdolności do czynności prawnych i braku przeszkód do zawarcia umowy pożyczki oraz umowy przeniesienia własności nieruchomości na zabezpieczenie;
- pokwitowania odbioru gotówki;
- umowy pożyczki nr [...] z dnia 14 sierpnia 2014 r.;
- w Księdze Rejestru Wydanych Dokumentów Kancelarii Notarialnej Notariusza K. A. w G. - pozycja [...];

- zawarł z A. K. umowę pożyczki na kwotę 443.800 zł, której zabezpieczeniem było przeniesienie prawa własności nieruchomości należących do Z. O., opisanych wyżej gruntów w przypadku niespłacenia pożyczki do dnia 14 grudnia 2014 r., co spowodowało wyłudzenie poświadczenia nieprawdy od notariusza w akcie notarialnym co do jego tożsamości i późniejsze skuteczne przeniesienie prawa własności wymienionych gruntów, a następnie pokwitował, przy udziale M. K. podającego się za M. M., odbiór gotówki we wskazanej kwocie, gdzie w rzeczywistości A. K. przekazał im nie mniej niż 200.000 zł, za co otrzymał od M. S. wynagrodzenie w kwocie 5.000 zł, czym działał na szkodę Z. O. - i za to na podstawie art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. i art. 33 § 1 - 3 k.k. skazał go na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę 100 stawek dziennych grzywny po 20 zł każda (ust. XII wyroku);

V. oskarżonego W. W.:

- przestępstwa z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 275 § 1 k.k. w zw. z art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. polegającego na tym, że w nieustalonym okresie czasu od lipca do dnia 14 sierpnia 2014 r. w T. i S., będąc nakłanianym przez M. S. umożliwił A. K. przywłaszczenie praw majątkowych należących do Z. O. w postaci prawa własności

nieruchomości, położonych w miejscowości K., wymienionych w akcie notarialnym z dnia 14 sierpnia 2014 r., Repertorium A Nr [...]4, stanowiących łącznie mienie znacznej wartości, tj. mienie o wartości 985.529 zł, w ten sposób, że pomógł M. S. w znalezieniu T. M. podstawionego przy zawieraniu w/w aktu notarialnego za Z. O., polecił mu nauczenie się danych osobowych Z. O., a następnie w celu użycia za autentyczny podrobił dowód osobisty Z. O. o nr [...], który posłużył do wyłudzenia poświadczenia nieprawdy co do tożsamości Z. O. od notariusza i którym następnie posłużył się T. M. podpisując jako Z. O. dokumenty w postaci:

- oświadczenia o przedmiocie zabezpieczenia;
- oświadczenia o braku innych zobowiązań i odpowiedzialności w związku z zawartą umową pożyczki;
- oświadczenia o pełnej zdolności do czynności prawnych i braku przeszkód do zawarcia umowy pożyczki oraz umowy przeniesienia własności nieruchomości na zabezpieczenie;
- pokwitowania odbioru gotówki;
- umowy pożyczki nr [...] z dnia 14 sierpnia 2014 r.;
- w Księdze Rejestru Wydanych Dokumentów Kancelarii Notarialnej Notariusza K. A. w G. - pozycja [...];

- niezbędne do zawarcia z A. K. umowy pożyczki w wysokości 443.800 zł, której zabezpieczeniem było przeniesienie prawa własności nieruchomości należących do Z. O. opisanych wyżej gruntów w przypadku niespłacenia pożyczki do dnia 14 grudnia 2014 r., do czego skutecznie doszło, za co otrzymał wynagrodzenie w kwocie nie mniejszej niż 1600 zł, czym działał na szkodę Z. O. - i za to na podstawie art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. i art. 33 § 1 - 3 k.k. skazał go na karę 2 lat pozbawienia wolności oraz karę 100 stawek dziennych grzywny po 20 zł każda (ust. XIII wyroku).

VI. oskarżonego M. K.:

- przestępstwa z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 275 § 1 k.k. w zw. z art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i w zw. z art. 11 § 2 k.k. polegającego na tym, że w nieustalonym okresie czasu od lipca do dnia 14 sierpnia 2014 r. w miejscowości K. i w G., działając wspólnie i w porozumieniu z

M. S., umożliwił A. K. przywłaszczenie praw majątkowych należących do Z. O. w postaci prawa własności nieruchomości, położonych w miejscowości K., wymienionych w treści aktu notarialnego z 14 sierpnia 2014 r., Repertorium A Nr [...]4, stanowiących łącznie mienie znacznej wartości, tj. mienie o wartości 985.529 zł, w ten sposób, że brał udział w spotkaniu M. S., A. K. i T. M., a następnie wziął udział w podpisaniu przez T. M. podającego się za Z. O., który posługiwał się podrobionym przez W. W. dowodem osobistym Z. O., w Kancelarii Notarialnej wskazanej przez A. K. dokumentów w postaci:

- oświadczenia o przedmiocie zabezpieczenia;
- oświadczenia o braku innych zobowiązań i odpowiedzialności w związku z zawartą umową pożyczki;
- oświadczenia o pełnej zdolności do czynności prawnych i braku przeszkód do zawarcia umowy pożyczki oraz umowy przeniesienia własności nieruchomości na zabezpieczenie;
- pokwitowania odbioru gotówki;
- umowy pożyczki nr [...] z dnia 14 sierpnia 2014 r.;
- w Księdze Rejestru Wydanych Dokumentów Kancelarii Notarialnej Notariusza K. A. w G. – pozycja [...];

- niezbędnych do zawarcia z A. K. umowy pożyczki w wysokości 443.800 zł, której zabezpieczeniem było przeniesienie prawa własności nieruchomości należących do Z. O. opisanych wyżej gruntów w przypadku niespłacenia pożyczki do dnia 14 grudnia 2014 r., co spowodowało wyłudzenie poświadczenia nieprawdy w akcie notarialnym co do tożsamości Z. O. od notariusza i późniejsze skuteczne przeniesienie prawa własności, i pokwitował odbiór gotówki od A. K. przez rzekomego Z. O. podając się za M. M. poprzez podpisanie się tym nazwiskiem na umowie pożyczki, za co otrzymał od M. S. wynagrodzenie w kwocie nie mniejszej niż 10.000 zł, czym działał na szkodę Z. O. - i za to na podstawie art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. i art. 33 § 1 - 3 k.k. skazał go na karę roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę 100 stawek dziennych grzywny po 30 zł każda; na podstawie art. 69 § 1 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wykonanie orzeczonej wobec oskarżonego M. K. kary pozbawienia wolności Sąd warunkowo zawiesił na okres próby wynoszący 5 lat (ust. XIV i XV wyroku).

VII. oskarżonego M. G.:

- przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. polegającego na tym, że w dniu 17 kwietnia 2014 r. w G., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził J. T. (obecnie S.) do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 180.000 zł w ten sposób, że będąc kierowanym przez M. S. zawarł z J. T. (obecnie S.) umowę sprzedaży nieruchomości położonej w miejscowości Ł. gm. P. ul. F., za kwotę 180.000 zł w formie aktu notarialnego, Repertorium A numer [...]4, po uprzednim wprowadzeniu jej w błąd co do dokonania zapłaty w/w kwoty poprzez wykonanie przelewu na jej konto, podczas gdy zapłata taka nie została dokonana - i za to na podstawie art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 33 § 1 - 3 k.k. skazał go na karę roku pozbawienia wolności oraz karę 100 stawek dziennych grzywny po 20 zł każda (ust. XVI wyroku).

VIII. na podstawie art. 46 § 1 k.k. Sąd: orzekł od oskarżonych M. S. i K. M. solidarnie na rzecz G. O. kwotę 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę; zobowiązał M. S. do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem poprzez zapłatę kwoty 13.163,30 zł na rzecz A. C.; zobowiązał oskarżonych M. S., A. K. i M. G. do naprawienia szkody wobec J. S. poprzez zapłatę solidarnie kwoty 180.000 zł (ust. XVIII, XIX i XXI).

IX. na podstawie art. 45 § 1 k.k. orzekł Sąd przepadek korzyści (ust. XX) osiągniętej z przestępstwa wobec:

- K. M. w kwocie 20.000 zł;
- T. M. w kwocie 5.000 zł;
- W. W. w kwocie 1.600 zł;
- M. K. w kwocie 10.000 zł.

X. wyrok zawiera także rozstrzygnięcia dotyczące zaliczenia wobec skazanych na poczet orzeczonych kar pozbawienia wolności okresu rzeczywistego pozbawienia wolności, a na poczet grzywny w przypadku M. K. (ust. XVII) oraz co do kosztów sądowych i opłat (ust. XXII orzeczenia).

Apelacje od tego wyroku wnieśli: Prokurator Okręgowy w G. odnośnie do M. G. na jego niekorzyść w zakresie dotyczącym nieorzeczenia obligatoryjnego

przepadku korzyści pochodzącej z przestępstwa na podstawie art. 45 § 1 k.k.; pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej G. O. odnośnie M. S., K. M., A. K., T.M., W. W. i M. K. - na ich niekorzyść; obrońcy oskarżonych M. S., K. M., A. K., T.M., W. W. i M. G..

Należy zauważyć, że uniewinnienie M. S. od zarzutu z art. 276 k.k. (ust. III) nie zostało zaskarżone, a zatem uprawomocniło się w pierwszej instancji.

Po rozpoznaniu tych apelacji, Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 31 maja 2021 r., w sprawie II AKa [...], orzekł, co następuje:

I. Zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. w ramach czynu przypisanego oskarżonemu M. S. w pkt. I uznał go za winnego tego, że w dniu 19 sierpnia 2014 r. w P. gmina T., działając ze szczególnym okrucieństwem, w zamiarze bezpośrednim pozbawienia życia Z. O., wspólnie i w porozumieniu z K. M. wywieźli Z. O. do miejscowości P., gdzie zadawali mu ciosy metalową rurką oraz rękami i nogami w głowę, klatkę piersiową, powodując obrażenia w postaci uszkodzenia w obrębie kości twarzoczaszki w postaci złamania Le Fort I obu kości szczękowych ze złamaniem wyrostka zębodołowego żuchwy, pojedynczej szczeliny złamania w kościach podstawy dołu tylnego czaszki po stronie prawej oraz dwumiejscowego złamania w odcinku przednim żebra II po stronie lewej, a następnie nieprzytomnego złożyli w dole, gdzie Z. O. zmarł w wyniku uduszenia na skutek zakopania go żywcem - czyn ten zakwalifikował z art. 148 § 2 pkt 1 k.k. i za to wymierzył mu karę dożywotniego pozbawienia wolności;
2. w ramach czynu przypisanego oskarżonemu M. S. w pkt. II uznał go za winnego tego, że w okresie od nieustalonego dnia w sierpniu 2014 r. do dnia 14 sierpnia 2014 r. w T. i w G., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, kierując działaniami T. M. i działając wspólnie i w porozumieniu z M. K. oraz nakłaniając W. W. do popełnienia przestępstwa, doprowadził do zawarcia z ustaloną osobą umowy pożyczki w wysokości 443.800 zł, której zabezpieczeniem było przeniesienie własności, w przypadku niespłacenia pożyczki do dnia 14 grudnia 2014 r., nieruchomości należących do Z. O. położonych w miejscowości K., wymienionych w treści aktu notarialnego z dnia 14 sierpnia 2014 r., Repertorium A Nr [...]4,

stanowiących łącznie mienie wartości 985.529 zł, w ten sposób, że uzyskał w Urzędzie Gminy T. dokumenty w postaci:

- zaświadczenia nr [...] wydanego z upoważnienia Wójta Gminy T. z dnia 14 sierpnia 2014 r., zaświadczonego o tym, iż wskazane w nim nieruchomości, należące do Z. O. wpisane są do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;

- dwóch wypisów z rejestru gruntów, wydanych z upoważnienia Wójta Gminy T. z dnia 13 sierpnia 2014 r., służących za podstawę wpisu w księdze wieczystej, wskazanych w nim nieruchomości należących do Z. O.;

- wypisu z kartotek budynków, wydanego z upoważnienia Starosty G. z dnia 13 sierpnia 2014 r., dla budynków gospodarstw rolnych, położonych na działce należącej do Z. O., służącego za podstawę wpisu w księdze wieczystej,

nakłonił W. W. aby podrobił w celu użycia za autentyczny dokument w postaci dowodu osobistego Z. O. o nr [...] i nakłonił T. M., aby podał się za Z. O., posługując się podrobionym dowodem osobistym i podpisał jako Z. O. w kancelarii notarialnej, na dokumentach w postaci:

- oświadczenia o przedmiocie zabezpieczenia;

- oświadczenia o braku innych zobowiązań i odpowiedzialności w związku z zawartą umową pożyczki;

- oświadczenia o pełnej zdolności do czynności prawnych i braku przeszkód do zawarcia umowy pożyczki oraz umowy przeniesienia własności nieruchomości na zabezpieczenie;

- pokwitowania odbioru gotówki;

- umowy pożyczki nr [...] z dnia 14 sierpnia 2014 r.;

- w Księdze Rejestru Wydanych Dokumentów Kancelarii Notarialnej Notariusza K. A. w G. - pozycja [...];

- celem zawarcia wskazanej wyżej umowy pożyczki, a następnie uczestniczył w podpisaniu w/w dokumentów i aktu notarialnego z podającym się za Z. O. T. M., wyłudając w ten sposób poświadczenie nieprawdy w akcie notarialnym co do tożsamości Z. O. od notariusza i późniejsze przeniesienie prawa własności nieruchomości na rzecz ustalonej osoby w obecności M. K. podającego się za M. M., będącego świadkiem rzekomego odbioru gotówki przez T. M. podającego się

za Z. O., a następnie przyjął od ustalonej osoby nie mniej niż 220.000 zł i wypłacił poszczególnym osobom wynagrodzenia za pełnione przez nich role i wykonane czynności, to jest, uznał go winnym czynu z art. 18 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 272 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. - i za to na mocy art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

3. w ramach czynu przypisanego oskarżonemu M. S. w pkt. VI uznał go za winnego tego, że w dniu 17 kwietnia 2014 r. w G., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził J. A. T. (obecnie S.) do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci nieruchomości położonej w miejscowości Ł. przy ul. F. gmina P., poprzez zawarcie w drodze aktu notarialnego Repertorium A numer [...]4 z J. A. T. (obecnie S.) umowy sprzedaży wymienionej nieruchomości za kwotę 180.000 zł., wprowadzając J. A. T. (obecnie S.) w błąd co do dokonania zapłaty, czym działała na szkodę J. A. T. (obecnie S.), to jest, uznał go winnym czynu z art. 286 § 1 k.k. - i za to wymierzył mu karę roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności;

4. uchylił orzeczenie o karze łącznej zawarte w pkt VII wyroku;

5. w ramach czynu przypisanego oskarżonemu K. M. w pkt. VIII uznał go za winnego tego, że w dniu 19 sierpnia 2014 r. w P. gmina T., w zamiarze bezpośrednim pozbawienia życia Z. O. wspólnie i w porozumieniu z M. S. wywieźli Z. O. do miejscowości P., gdzie zadawali mu ciosy metalową rurką oraz rękami i nogami w głowę, klatkę piersiową, powodując obrażenia w postaci uszkodzenia obrębie kości twarzoczaszki w postaci złamania Le Fort I obu kości szczękowych ze złamaniem wyrostka zębodołowego żuchwy, pojedynczej szczeliny złamania w kościach podstawy dołu tylnego czaszki po stronie prawej oraz dwumiejscowego złamania w odcinku przednim żebra II po stronie lewej, a następnie nieprzytomnego złożyli w dole, gdzie Z. O. zmarł w wyniku uduszenia na skutek zakopania go żywcem - czyn ten zakwalifikował z art. 148 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę dożywotniego pozbawienia wolności;

6. uniewinnił oskarżonego A. K. od popełnienia czynów przypisanych mu w pkt. IX i X, a na mocy art. 632 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 634 k.p.k. w tym zakresie kosztami procesu za obie instancje obciążył Skarb Państwa;

7. uchylił orzeczenie o karach łącznych zawarte w pkt XI;

8. w ramach czynu przypisanego oskarżonemu T. M. w pkt. XII uznał go za winnego tego, że w dniu 14 sierpnia 2014 r. w G., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej w kwocie 5.000 zł., będąc kierowanym przez M. S. doprowadził do zawarcia z ustaloną osobą umowy pożyczki w wysokości 443.800 zł, której zabezpieczeniem było przeniesienie własności w przypadku niespłacenia pożyczki do dnia 14 grudnia 2014 r. nieruchomości należących do Z. O. położonych w miejscowości K., wymienionych w treści aktu notarialnego z dnia 14 sierpnia 2014 r., Repertorium A Nr [...]4, stanowiących łącznie mienie wartości 985.529 zł, w ten sposób, że stawiał się w Kancelarii Notarialnej, gdzie posługując się podrobionym przez W. W. dowodem osobistym Z. O., o nr. [...], podpisał się jako Z. O. na dokumentach w postaci:

- oświadczenia o przedmiocie zabezpieczenia;
- oświadczenia o braku innych zobowiązań i odpowiedzialności w związku z zawartą umową pożyczki;
- oświadczenia o pełnej zdolności do czynności prawnych i braku przeszkód do zawarcia umowy pożyczki oraz umowy przeniesienia własności nieruchomości na zabezpieczenie;
- pokwitowania odbioru gotówki;
- umowy pożyczki nr [...] z dnia 14 sierpnia 2014 r.;
- w Księdze Rejestru Wydanych Dokumentów Kancelarii Notarialnej Notariusza K. A. w G.- pozycja [...] -

- celem zawarcia wskazanej wyżej umowy pożyczki, co spowodowało wyłudzenie poświadczenia nieprawdy od notariusza w akcie notarialnym co do jego tożsamości i późniejsze przeniesienie prawa własności wymienionych gruntów na rzecz ustalonej osoby, a następnie pokwitował przy udziale M. K. podającego się za M. M. odbiór gotówki we wskazanej kwocie, gdzie w rzeczywistości ustalona osoba przekazała im nie mniej niż 200.000 zł, to jest, uznał go winnym czynu z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 272 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. - i za to na mocy art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. i art. 33 § 1 - 3 k.k. wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności oraz grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 20 zł jedna stawka.

9. w ramach czynu przypisanego oskarżonemu W. W. w pkt. XIII uznał go za winnego tego, że w okresie od nieustalonego dnia sierpnia 2014 r. do dnia 14

sierpnia 2014 r. w S., będąc nakłanianym przez M. S., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej w kwocie 1.600 zł., w celu użycia za autentyczny podrobił dowód osobisty Z. O. o nr [...], który posłużył do wyłudzenia poświadczenia nieprawdy co do tożsamości Z. O. od notariusza i którym następnie posłużył się T. M. w Kancelarii Notarialnej, to jest, uznał go winnym czynu z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 272 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. - i za to na mocy art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. i art. 33 § 1 - 3 k.k. wymierzył mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 20 zł jedna stawka.

10. przy zastosowaniu art. 435 k.p.k., w ramach czynu przypisanego oskarżonemu M. K. w pkt. XIV, uznał go za winnego tego, że w dniu 14 sierpnia 2014 r. w G., działając wspólnie i w porozumieniu z M. S., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej w kwocie 10.000 zł., doprowadził do zawarcia z ustaloną osobą umowy pożyczki w wysokości 443.800 zł, której zabezpieczeniem było przeniesienie własności w przypadku niespłacenia pożyczki do 14 grudnia 2014 r. nieruchomości należących do Z. O. położonych w miejscowości K., wymienionych w treści aktu notarialnego z dnia 14 sierpnia 2014 r., Repertorium A Nr [...],4, stanowiących łącznie mienie wartości 985.529 zł, w ten sposób, że wziął udział w podpisaniu przez T. M. podającego się za Z. O., który posługiwał się podrobionym przez W. W. dowodem osobistym Z. O., w kancelarii notarialnej dokumentów w postaci:

- oświadczenia o przedmiocie zabezpieczenia;
  - oświadczenia o braku innych zobowiązań i odpowiedzialności w związku z zawartą umową pożyczki;
  - oświadczenia o pełnej zdolności do czynności prawnych i braku przeszkód do zawarcia umowy pożyczki oraz umowy przeniesienia własności nieruchomości na zabezpieczenie;
  - pokwitowania odbioru gotówki;
  - umowy pożyczki nr [...]z dnia 14 sierpnia 2014 r.;
  - w Księdze Rejestru Wydanych Dokumentów Kancelarii Notarialnej Notariusza K. A. w G. - pozycja [...] -
- niezbędnych do zawarcia wskazanej umowy pożyczki, co spowodowało wyłudzenie poświadczenia nieprawdy w akcie notarialnym co do tożsamości Z. O.

od notariusza i późniejsze przeniesienie prawa własności na ustaloną osobę i pokwitował odbiór gotówki od ustalonej osoby przez rzekomego Z. O., podając się za M. M. poprzez podpisanie się tym nazwiskiem na umowie pożyczki, to jest, uznał go winnym czynu z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 272 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. - i za to na mocy art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. i art. 33 § 1 - 3 k.k. wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności i grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 30 zł jedna stawka.

11. w pkt. XV wyroku okres próby związany z warunkowym zawieszeniem orzeczonej wobec oskarżonego M. K. kary pozbawienia wolności skrócił do 3 lat;

12. uniewinnił oskarżonego M. G. od popełnienia przypisanego mu w pkt. XVI czynu, a na mocy art. 632 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 634 k.p.k. w tym zakresie kosztami procesu za obie instancje obciążył Skarb Państwa;

13. uchylił rozstrzygnięcie w pkt. XVII dotyczące oskarżonego A. K.;

14. w pkt. XXI wyeliminował oskarżonych A. K. i M. G. jako zobowiązanych do naprawienia szkody wobec J. S. oraz wyeliminował z rozstrzygnięcia określenie „solidarnie”;

15. uchylił rozstrzygnięcie w pkt. XXII (co do kosztów) dotyczące oskarżonych:

- A. K. i M. G. - w całości,
- T. M., W. W. i M. K. - w zakresie wymierzonych im opłat;

II. utrzymał w mocy zaskarżony wyrok w pozostałej części;

III. na mocy art. 85 § 1 k.k., art. 88 k.k., art. 91 § 2 k.k. i art. 77 § 2 k.k. orzeczone wobec oskarżonego M. S. jednostkowe kary pozbawienia wolności połączył i wymierzył mu karę łączną dożywotniego pozbawienia wolności, zastrzegając, że będzie mógł ubiegać się o warunkowe przedterminowe zwolnienie po odbyciu 40 (czterdziestu) lat pozbawienia wolności;

Wyrok zawiera także rozstrzygnięcia co do kosztów postępowania odwoławczego oraz opłat i wynagrodzenia na rzecz obrońców z urzędu.

Kasacje od wyroku Sądu odwoławczego zostały wniesione przez obrońcę skazanego K. M., Prokuratora Okręgowego w G. oraz przez Prokuratora Generalnego.

1/ Obrońca skazanego K. M. na zasadzie art. 526 § 1 k.p.k. i art. 523 § 1 k.p.k. zarzucił rażąco naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść wyroku, polegające na:

1. wadliwym rozpoznaniu zarzutu apelacyjnego naruszenia przepisów postępowania, polegającego na dopuszczeniu i przeprowadzeniu dowodu z opinii wariograficznej co do zadanych K. M. pytań II i III grupy, o treści - „czy to pan uderzał rurką Z. O.?”, „czy to pan dokonał zabójstwa Z. O.?”, „czy to pan zadawał ciosy Z. O.?”, „czy to pan zakopał ciało Z. O.?”, „czy to pan zasypywał ciało Z. O.?”, „czy zakopał pan ciało Z. O.?” - pomimo braku zgody K. M. na zadanie mu tych pytań w toku badania, przy jednoczesnym niezasadnym zaniechaniu dopuszczenia dowodu z uzupełniającej opinii wariograficznej, pomimo istnienia wewnętrznej sprzeczności opinii w zakresie obliczenia ilości punktów osiągniętych w badaniu co do pytań II grupy (art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 199a k.p.k. oraz art. 201 k.p.k.).
2. wadliwym rozpoznaniu zarzutu apelacyjnego dotyczącego naruszenia przepisów postępowania, polegającego na niezasadnym zaniechaniu dopuszczenia dowodu z uzupełniającej opinii sądowo-psychiatrycznej, w sytuacji, w której opinię istniejącą wydano pomimo nieprzeprowadzenia obserwacji, a dotychczasowy materiał dowodowy oraz wnioski płynące z opinii psychologicznej wskazywały na konieczność obserwacji przez biegłych (art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 201 k.p.k. i art. 203 § 1 i 2 k.p.k.).
3. wadliwym rozpoznaniu zarzutu apelacyjnego rażącej surowości orzeczonej wobec K. M. kary eliminacyjnej, w sytuacji, w której zaniechano pozyskania dowodu z opinii sądowo-psychiatrycznej poprzedzonej obserwacją, przez co Sąd Okręgowy w G. i Sąd Apelacyjny [...] nie dysponowały należycie zgromadzonym materiałem dowodowym potrzebnym do orzekania w przedmiocie kary, oraz stwierdzono po stronie K. M. okoliczność łagodzącą w postaci przyznania się do czynu i złożenia wyjaśnień (art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 438 pkt. 4 k.p.k.).

W konkluzji obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i o przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na tę kasację prokurator Prokuratury Okręgowej w G. wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej. Do tej odpowiedzi ustosunkował się obrońca skazanego K. M. w pisemnej replice, w której oświadczył, że nadal podtrzymuje wszystkie zarzuty kasacyjne.

2/ Prokurator Okręgowy w G. zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w całości w odniesieniu do oskarżonych A. K. i M. G. na ich niekorzyść. Na podstawie art. 523 § 1 i 3 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. i art. 537 § 1 i 2 k.p.k. zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa procesowego - w postaci art. 410 k.p.k. i art. 7 k.p.k. - polegające na przekroczeniu przez Sąd odwoławczy przy kontroli wyroku Sądu I instancji zasady swobodnej oceny dowodów, zasad prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, a także dokonanie oceny dowodów w sposób selektywny, z pominięciem całości treści zeznań J. S., T. K., J. S., M. A., L. B. oraz wyjaśnień M. G., M. K., T. M., A. K. i M. S., pomimo obowiązku należytej oceny wszystkich zgromadzonych w sprawie dowodów w ramach analizy całokształtu materiału dowodowego, a wbrew temu skoncentrowanie się wyłącznie na wybiórczej recenzji zgromadzonego materiału dowodowego, mającego potwierdzić tezę Sądu odwoławczego, co w konsekwencji doprowadziło do uniewinnienia M. G. oraz A. K. od zarzucanych im w akcie oskarżenia czynów.

W konkluzji Prokurator Okręgowy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie tych oskarżonych i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W odpowiedzi na tę skargę obrońca skazanego M. G. wniosła o pozostawienie jej bez rozpoznania na podstawie art. 531 k.p.k., względnie oddalenie kasacji jako bezzasadnej. Z kolei obrońca skazanego A. K. w pisemnej odpowiedzi wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej J. S. (poprzednio T.) w pisemnej odpowiedzi wniósł o uwzględnienie w całości kasacji Prokuratora Okręgowego w G..

3/ Prokurator Generalny zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] w części dotyczącej rozstrzygnięć zawartych w jego punkcie I - podpunkty 2, 6, 8, 9, 10 i

innych z nimi związanych - na niekorzyść oskarżonych: A. K., M. S., W. W., T. M. i M. K.

Na zasadzie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. i art. 537 § 1 i 2 k.p.k. zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k., polegające na zaniechaniu dokonania przez Sąd odwoławczy szczegółowej i kompleksowej analizy oraz oceny całokształtu ujawnionego w toku rozprawy głównej materiału dowodowego, skutkiem czego było wydanie orzeczenia reformatoryjnego na korzyść oskarżonego A. K., poprzez jego u niewinnienie od popełnienia zarzucanego mu czynu z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k., dotyczącego przywłaszczenia praw majątkowych Z. O. oraz na korzyść oskarżonych: M. S., W. W., T. M. i M. K., poprzez niesłuszne wyeliminowanie z opisu i kwalifikacji prawnej przypisanego im czynu umożliwienia A. K. przywłaszczenia praw majątkowych Z. O. do stanowiących jego własność nieruchomości, tj. czynu z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k., w związku z zawarciem umowy pożyczki z dnia 14 sierpnia 2014 r., zabezpieczonej przeniesieniem własności tych nieruchomości, w której wyłudzone poświadczenie nieprawdy co do tożsamości Z. O., bez jednoczesnego wykazania, że pogląd Sądu I instancji o wyczerpaniu przez nich wskazanych wyżej przepisów prawa karnego materialnego był wadliwy, efektem czego było także wymierzenie oskarżonym: M. S., W. W., T. M. i M. K. niższej kary za przypisane im przestępstwo.

W konkluzji Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania w instancji odwoławczej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja obrońcy skazanego K. M. okazała się oczywiście bezzasadna i z tego powodu podlegała oddaleniu. Natomiast wniesione kasacje przez Prokuratora Generalnego oraz Prokuratora Okręgowego w G. były zasadne i odniosły ten skutek, że Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu drugiej instancji w zaskarżonym zakresie i sprawę w tej części przekazał Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

1/ W zakresie dotyczącym kasacji obrońcy skazanego K. M. należy podnieść następujące uwagi:

Kasacja ta była oczywiście bezzasadna i z tych przyczyn została oddalona. Ponieważ podlegała rozpoznaniu na rozprawie i w obecności obrońcy skazanego, który był pozbawiony wolności, Sąd Najwyższy zgodnie z dyspozycją art. 535 § 3 k.p.k. był zwolniony z obowiązku sporządzenia w tym zakresie uzasadnienia swojej decyzji. Przepis ten jednak nie oznacza zakazu sporządzenia uzasadnienia orzeczenia, lecz jedynie, że nie jest ono co do zasady wymagane. Takie uzasadnienie może jednak być sporządzone, jeśli w realiach procesowych konkretnej sprawy Sąd Najwyższy stwierdzi, że mimo uznania kasacji za oczywiście bezzasadną, wskazane jest sporządzenie takiego uzasadnienia, przykładowo, z uwagi na charakter sprawy czy rodzaj podniesionych zarzutów (*por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2007 r., II KK 310/06, OSNKW 2007, z. 4, poz. 35*). W niniejszej sprawie Sąd Najwyższy uznał za celowe sporządzić z urzędu takie uzasadnienie rozstrzygnięcia odnośnie do kasacji obrońcy skazanego K. M., a to z uwagi na charakter podniesionych w niej zarzutów.

Na samym wstępie przypomnieć należy, że kasacja jako nadzwyczajny środek zaskarżenia ma z mocy ustawy ograniczony zakres – służy eliminacji prawomocnych orzeczeń sądów, które ze względu na charakter (doniosłość) wadliwości, jaką są obarczone, nie mogą ostać się w obrocie prawnym. Podnoszone w tej skardze zarzuty powinny wskazywać na uchybienia określone w art. 439 k.p.k. lub inne, ale przy tym rażące naruszenie prawa, do jakiego doszło w postępowaniu odwoławczym, co w konsekwencji mogło mieć istotny wpływ na treść wyroku sądu drugiej instancji (*zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2020 r., II KK 52/20, LEX nr 3078055; z dnia 13 grudnia 2017 r., II KK 360/17, LEX nr 2428778*). Jednocześnie, by zarzut kasacyjny mógł uznać za skuteczny i trafny, należy wykazać, że to rażące naruszenie prawa miało istotny wpływ na treść wydanego przez sąd odwoławczy orzeczenia. O wpływie „rażącego naruszenia prawa” na treść zaskarżonego orzeczenia, w rozumieniu art. 523 § 1 k.p.k., można natomiast mówić jedynie wówczas, gdy jest możliwe wykazanie, że kwestionowane rozstrzygnięcie byłoby w zasadniczy sposób odmienne od tego, które w sprawie zostało wydane. Nie wystarczy więc samo podniesienie zarzutu naruszenia

konkretnego przepisu, ale trzeba w drodze umotywowanego wywodu wykazać, że w realiach konkretnej sprawy, w wyniku wadliwych decyzji sądu, rzeczywiście doszło do naruszenia, w stopniu rażącym, określonego przepisu, a sąd miał obowiązek postąpić inaczej, co w konsekwencji mogłoby doprowadzić do wydania innego rozstrzygnięcia niż zaskarżone (*zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 czerwca 2019 r., V KK 124/19, LEX nr 2688431; z dnia 19 grudnia 2018 r., II KK 460/18, LEX nr 2626366; z dnia 21 września 2017 r., IV KK 276/17, LEX nr 2428223*).

Jakkolwiek skarżący sformułował zarzuty naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 433 § 2 k.p.k. wobec „wadliwego rozpoznania” konkretnych zarzutów apelacji, to w istocie rzeczy zarzuty te odnoszą się bezpośrednio do orzeczenia Sądu I instancji, które przecież nie mogło stać się bezpośrednio przedmiotem kontroli kasacyjnej. W apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego K. M. zostały sformułowane identyczne zarzuty, jak uczyniono to obecnie w kasacji – jakkolwiek nieco rozbudowane. Nie wystarczy jednak powtórne odwołanie się do argumentacji apelacyjnej, zakończone konstatacją o nierzetelności kontroli odwoławczej. Postępowanie kasacyjne nie jest bowiem trzecią instancją, nie służy zatem do inicjowania powtórnej kontroli w zakresie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego ani ponownej kontroli poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych, lecz ma na celu eliminację błędów wynikających z wadliwego w stopniu rażącym zastosowania przepisów prawa materialnego lub procesowego albo związanych z wystąpieniem przesłanek z art. 439 § 1 k.p.k., tj. tzw. bezwzględnych podstaw odwoławczych. Istotą kasacji nie może być samo negowanie wiarygodności dowodów stanowiących podstawę przypisania winy skazanemu tylko dlatego, że zostały one ocenione w sposób dla niego niekorzystny. Taki zabieg stanowi nie tylko nieuprawnioną polemikę, ale też obejście przepisu art. 523 k.p.k. (*por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 maja 2021 r., V KK 149/21, LEX nr 3269964; z dnia 27 lipca 2021 r., I KK 121/20, LEX nr 3304206*). Uzasadnienie wyroku Sądu II instancji jest w tej części wnikliwe i rzetelne, dokonuje starannej analizy wszystkich zarzutów.

Odnosząc się kolejno do podniesionych zarzutów należy stwierdzić, że nie został naruszony przepis art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 199a k.p.k. i art. 201 k.p.k.

Wypada podzielić w tym zakresie stanowisko Sądu odwoławczego, który trafnie wskazał, że zgodnie z treścią art. 199a k.p.k., zgoda badanego dotyczy samego przeprowadzenia badania poligraficznego z jego udziałem, możliwości dokonania takich badań, a nie obejmuje zadawanych przez biegłego w jego toku pytań. Charakter pytań – skrótowo rzecz ujmując – należy do specyfiki i metodologii badań poligraficznych.

Zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny, że biegły przeprowadzający badanie K. M. w pełni uwzględniał stanowisko oskarżonego co do jego chęci w nim udziału. Dwukrotnie odstąpił od jego przeprowadzenia w sytuacji, gdy oskarżony zgłosił ból głowy. Przy kolejnej próbie badania oskarżony K. M. wyraził zgodę na jego przeprowadzenie, a nawet zgodę – choć jak zaznaczył Sąd, nie było to konieczne do przeprowadzenia badania - na zadanie pytania związanego z uderzeniem rurką. Po badaniu nie zgłaszał uwag co do jego przeprowadzenia.

Trafnie też zauważył Sąd Apelacyjny, że w przeciwieństwie do wyrażonego poglądu autora apelacji – Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 29 stycznia 2015 r., w sprawie I KZP 25/14 (OSNKW 2015, z. 5, poz. 38) – bynajmniej nie stwierdził, iż jest potrzebna zgoda osoby badanej na zadawanie określonych pytań, jako warunkująca legalność przeprowadzonego badania. Jak wskazał w tym orzeczeniu Sąd Najwyższy, warunki formalne przeprowadzenia takiego dowodu to: zgoda osoby badanej, brak bezpośredniego związku badania z czynnością przesłuchania badanej osoby (zakaz określony w art. 171 § 5 pkt 2 k.p.k.) i pouczenie badanej osoby o tym, że złożone wobec biegłego oświadczenia mogą stanowić dowód (wyłączenie stosowania art. 199 k.p.k. wobec oskarżonego). Sąd odwoławczy stwierdził, że warunki te zostały spełnione w przedmiotowym badaniu.

W uzasadnieniu cytowanego postanowienia Sąd Najwyższy podniósł między innymi, że dowód z opinii biegłego przeprowadzającego badanie za pomocą wariografu jest dowodem o charakterze pomocniczym, pośrednim i nie może zastępować samodzielnych dowodów. Dowód ten ma największą wartość w początkowej fazie postępowania, a traci na znaczeniu z upływem czasu, zwłaszcza w miarę zwiększania się ilości czynności procesowych z udziałem osoby badanej. Pamiętać przy tym trzeba, że istnieje obiektywna możliwość zakłócania przez

osobę badaną własnych reakcji psychofizycznych, a więc swoiste „oszukiwanie poligrafu”.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę akceptuje w całości stanowisko Sądu Apelacyjnego w omawianym zakresie. Należy jedynie dodać, że treść ekspertyzy wariograficznej dowodzi wyłącznie tego, jakie były reakcje organiczne osoby badanej na zadawane jej pytania, które to reakcje odzwierciedlają stosunek emocjonalny do danych zdarzeń (*por. T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2008, s. 460 – 461; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 maja 2020 r., IV KK 476/19, LEX nr 3275577; z dnia 4 grudnia 2013 r., III KK 273/13, LEX nr 1418733; z dnia 1 lutego 2008 r., V KK 231/07, LEX nr 354853*).

Wypada zauważyć, iż Sąd Apelacyjny podkreślił, że poza badaniem poligraficznym Sąd I instancji dysponował również innymi dowodami, które ocenił swobodnie i we wzajemnym powiązaniu. Nie ma podstaw, aby wykluczyć sprawstwo K. M. w zabójstwie Z. O. tylko dlatego, że obrona kwestionuje wiarygodność jednego z dowodów (zarzucając błędne jego przeprowadzenie), nie dostrzegając innych dowodów, w tym częściowo wyjaśnień samego oskarżonego K. M. i M. S. (w części uznanej za wiarygodną) oraz wniosków wypływających z zasad logicznego rozumowania.

Nie doszło również do naruszenia przepisów art. 433 § 2 k.p.k. i art. 201 k.p.k. w zw. z art. 203 § 1 i 2 k.p.k. (zarzut z pkt II *petitum* kasacji). Trafnie podniósł Sąd odwoławczy, odwołując się do utrwalonego orzecznictwa, że zgodnie z jednoznaczną treścią art. 203 § 1 k.p.k., sąd nie jest władny zarządzić z urzędu obserwacji sądowo - psychiatrycznej oskarżonego, należy to bowiem do wyłącznej oceny biegłych. W rezultacie, wydanie przez Sąd postanowienia o przeprowadzeniu badania psychiatrycznego połączonego z obserwacją w zakładzie leczniczym bez zgłoszenia takiej konieczności przez biegłych, jest niedopuszczalne. Decyzja w omawianym zakresie, jak i o potrzebie zgromadzenia dodatkowych dowodów dotyczących stanu zdrowia osoby badanej, a zwłaszcza o potrzebie analizy dokumentacji medycznej dotyczącej leczenia badanego w przeszłości, należy do biegłych lekarzy psychiatrów.

Jak zauważył Sąd odwoławczy, na etapie postępowania przed Sądem I instancji w zakresie dotyczącym oskarżonego K. M. została wydana opinia psychologiczna i dwie opinie o stanie zdrowia psychicznego. Nadto biegłe z zakresu psychiatrii w toku postępowania jurysdykcyjnego złożyły opinie uzupełniające, podtrzymały dotychczasowe stanowisko i nie wniosły o przeprowadzenie obserwacji sądowo-psychiatrycznej, przy czym uwzględniały dołączane do akt sprawy kolejne informacje o stanie zdrowia oskarżonego, które mogły mieć wpływ na ocenę tego stanu również w sferze psychicznej. Opinia uzupełniająca została wydana przez biegłych także po opisanym szczegółowo przez Sąd incydencie z udziałem oskarżonego na sali rozpraw. Biegłe uwzględniały nadto leczenie psychiatryczne oskarżonego w czasie po wydaniu ostatniej opinii sądowo psychiatrycznej w toku postępowania przed Sądem Okręgowym, skutkiem czego było dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej w toku postępowania odwoławczego. W dalszym ciągu biegłe stwierdziły, że K. M. nie jest chory psychicznie ani upośledzony umysłowo, cechuje go osobowość dysocjalna, ale brak jest podstaw do kwestionowania jego poczytalności.

Jako oczywiście bezzasadny należało ocenić także trzeci zarzut kasacji. Niezależnie od faktu, iż podnoszenie w kasacji zarzutu niewspółmierności kary jest niedopuszczalne – i to niezależnie od tego, czy zarzut taki został postawiony samodzielnie, czy też łącznie z innymi - należy stwierdzić, że Sąd I instancji kierował się wszystkimi ustawowymi kryteriami, które winien mieć na uwadze. A tylko wtedy, gdyby pominął jakąś przesłankę, którą winien był uwzględnić, bądź błędnie uwzględnił na niekorzyść oskarżonego okoliczność, która nie miała miejsca, można byłoby czynić Sądowi zarzut rażącego naruszenia w tym względzie prawa. Taka sytuacja jednak nie nastąpiła w przedmiotowej sprawie. Trzeba też zauważyć, że do zarzutu niewspółmierności kary Sąd odwoławczy odniósł się bardzo wnikliwie i rzetelnie prawie na 5 stronach uzasadnienia (s. 53 – 58). Ponieważ Sąd ten częściowo zmienił zaskarżony wyrok w stosunku do K. M., przedstawił także własne argumenty przemawiające w jego ocenie za koniecznością wymierzenia temu oskarżonemu najsurowszej kary – w postaci dożywotniego pozbawienia wolności. Dodatkowo wskazał także przyczyny, dla których nie byłoby zasadne

zastosowanie wobec tego oskarżonego instytucji z art. 77 § 2 k.k., mimo że przepis ten zastosował wobec M. S..

Z tych wszystkich przyczyn Sąd Najwyższy oddalił kasację obrońcy skazanego K. M. jako oczywiście bezzasadną. Sytuacja materialna skazanego uzasadniała zwolnienie go na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 634 k.p.k. i art. 637a k.p.k. od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie kasacyjne, w części na niego przypadającej.

2/ Kasacja Prokuratora Generalnego w części dotyczącej T. M.. Jak wcześniej wskazano, wyrokiem Sądu Okręgowego w G. z dnia 8 kwietnia 2019 r., zmienionym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] zaskarżonym niniejszą kasacją, T. M. został skazany za przestępstwo z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 272 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. na karę roku pozbawienia wolności oraz grzywny w rozmiarze 100 stawek dziennych, po 20 zł każda z nich. Kasację na jego niekorzyść wniósł w dniu 27 maja 2022 r. Prokurator Generalny. Po przesłaniu akt przedmiotowej sprawy wraz z wniesionymi kasacjami do Sądu Najwyższego okazało się, że w dniu [...] 2022 r. skazany T. M. zmarł. Sąd Okręgowy w G. postanowieniem z dnia 3 czerwca 2022 r. umorzył wobec niego postępowanie wykonawcze (k. 112 – 119).

Zgodnie z treścią art. 529 k.p.k., wniesieniu i rozpoznaniu kasacji na korzyść oskarżonego nie stoi na przeszkodzie wykonanie kary, zatarcie skazania, akt łaski ani też okoliczność wyłączająca ściganie lub uzasadniająca zawieszenie postępowania. Ponieważ kasacja na niekorzyść skazanego została wywiedziona jeszcze za jego życia, to samo jej wniesienie było dopuszczalne i nie zachodziła podstawa do pozostawienia jej bez rozpoznania już na etapie „okołokasacyjnego” postępowania. Nie ulega też wątpliwości, że środek odwoławczy wniesiony na niekorzyść oskarżonego może spowodować orzeczenie także na jego korzyść. Na podstawie art. 537 § 2 k.p.k. Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu kasacji, może uchylić zaskarżone orzeczenie i uniewinnić oskarżonego, jeśli dojdzie do wniosku, że skazanie jest oczywiście niesłuszne. Mając na uwadze również taką ewentualność, Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym kasację Prokuratora Generalnego uznał za konieczne skierowanie tej skargi w części dotyczącej T. M. mimo jego śmierci, do merytorycznego rozpoznania na rozprawie. Zarzuty dotyczące jego osoby ściśle były powiązane z zarzutami kasacji odnoszącymi się do pozostałych skazanych

ujętych w tej skardze. W konsekwencji więc rozstrzygnięcie, czy w przypadku T. M. mógł zachodzić przypadek „oczywiście niesłusznego skazania”, było możliwe po merytorycznym rozpoznaniu kasacji wniesionej na niekorzyść wszystkich skazanych.

Po analizie skarg Sąd Najwyższy stwierdził, że kasacje zarówno Prokuratora Generalnego jak i Prokuratora Okręgowego w G. są zasadne, a zatem brak jest podstaw do uniewinnienia T. M. W tej sytuacji kasacja Prokuratora Generalnego w części dotyczącej tego skazanego została pozostawiona bez rozpoznania, a wydatkami postępowania kasacyjnego obciążono Skarb Państwa. Przyczyny uznania powyższych kasacji za trafne zostaną przedstawione poniżej.

III. Kasacje Prokuratora Generalnego i Prokuratora Okręgowego w G. dotyczące A. K., M. S., M. K., W. W. i M. G..

Jak już wcześniej zaznaczono, kasacje te były trafne i zasługiwały na uwzględnienie. Przede wszystkim w części związanej z czynami zarzucanymi A. K. i M. G. Sąd Apelacyjny rażąco naruszył wskazane w kasacji przepisy prawa, a mianowicie art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. Uniewinnienie tych oskarżonych od zarzucanych im czynów doprowadziło automatycznie do zmiany opisu czynów oraz ich kwalifikacji prawnej w przypadku skazanych M. S., M. K. i W. W. (oraz zmarłego T. M.) – co do przestępstw ściśle związanych z czynami zarzucanymi oskarżonym A. K. i M. G.. To naruszenie prawa przez Sąd odwoławczy nastąpiło poprzez dokonanie wrywkowej oceny dowodów, która nie uwzględniała zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, wobec ograniczenia kontroli instancyjnej do analizy tylko części zgromadzonego materiału dowodowego, bez uwzględnienia całokształtu okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej i kontekstu całości pisemnych argumentów przytoczonych przez Sąd Okręgowy w G. w uzasadnieniu wyroku. Pomimo iż Sąd drugiej instancji w tym zakresie w sposób diametralnie odmienny orzekł w stosunku do rozstrzygnięcia Sądu I instancji (zwłaszcza w części odnoszącej się do A. K. i M. G.), uczynił to bez odpowiedniego, przekonującego uzasadnienia swego stanowiska, mimo pewnej obszerności przedstawionych argumentów. Oczywiście sąd odwoławczy ma prawo orzec w sposób odmienny w stosunku do rozstrzygnięcia sądu I instancji – i jak w

niniejszej sprawie – uniewinnić oskarżonego, jeśli dojdzie do przekonania, że komplet zebranych dowodów nie pozwala przypisać mu winy w zakresie zarzucanego czynu. Wówczas sąd odwoławczy winien podać w uzasadnieniu, czym kierował się wydając wyrok oraz dlaczego zarzuty i wnioski apelacji sąd uznał za zasadne albo niezasadne, przy czym w takim wypadku jego uzasadnienie w odniesieniu do dokonanych zmian powinno spełniać wymogi stawiane uzasadnieniom wyroków sądów pierwszej instancji. Tego rodzaju decyzja sądu odwoławczego nie może jednak zostać podjęta na podstawie tylko części ujawnionego materiału dowodowego, bez uwzględnienia wymowy ich całego kontekstu.

Należy zauważyć, że w niniejszej sprawie Sąd odwoławczy pozornie wywiązał się z tego obowiązku, mimo iż uzasadnienie wyroku jest obszerne i omawia dowody, szeroko też przedstawia powody uniewinnienia oskarżonych A. K. i M. G. oraz zmiany, jakich wobec tego uniewinnienia należało dokonać w odpowiednim zakresie co do czwórki pozostałych oskarżonych. Rzecz jednak w tym, że jest to orzeczenie co najmniej przedwczesne, gdyż Sąd rażąco naruszył wskazane przepisy, zaś argumenty są w tej części dowolne i stoją w opozycji do wniosków Sądu Okręgowego, który z kolei miał na względzie kontekst wszystkich zebranych dowodów.

W uzasadnieniu dotyczącym uniewinnienia oskarżonego A. K. Sąd Apelacyjny swoje rozważania rozpoczął od postawienia specyficznego zarzutu pod adresem Prokuratury prowadzącej przedmiotowe postępowanie przygotowawcze, a także wobec Sądu Okręgowego. Stwierdził bowiem – „Sąd odwoławczy odnosi wrażenie, że zarówno prokuratura, jak i Sąd I instancji w ocenie zachowania tego oskarżonego zatrzymali się na etapie, kiedy postawiony mu został zarzut zlecenia zabójstwa Z. O. i lansowano tezę, że oskarżony M. S. i A. K. znali się wcześniej niż to wynika ze zgromadzonych w sprawie dowodów. Wówczas ciąg zdarzeń mógłby stanowić spójną i konsekwentną narrację. Tymczasem, już na etapie postępowania przygotowawczego zmieniono w zasadniczy sposób zarzuty stawiane temu oskarżonemu, co w zupełnie innym świetle stawiało jego zachowanie”. Następnie, oceniając niektóre z wypowiedzi współoskarżonego M. S., Sąd odwoławczy podniósł – „Oskarżony M. S. w jednych ze swoich wyjaśnień podał, że A. K. miał

świadomość co to rzeczywistej tożsamości osoby, która stawiała się u notariusza 14 sierpnia 2014 r. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie sposób uznać ich za wiarygodne. Po pierwsze, są sprzeczne z tymi relacjami, w których oskarżony zaprzeczył istnieniu takiej świadomości po stronie A. K. Po wtóre, miały miejsce wówczas, kiedy oskarżony zaczął tworzyć narrację, że to A. K. zlecił zabójstwo Z. O. aby przejąć jego nieruchomości i sam zaproponował <<dubla>>. Jak już wyżej wskazano, odstępnie od koncepcji, że działaniami kierował A. K. burzy logikę sekwencji zdarzeń przyjętej przez oskarżonego M. S. i częściowo przez Sąd Okręgowy”.

Jak wcześniej podniesiono, to Sąd Apelacyjny dokonuje wyrywkowej analizy poszczególnych dowodów, bez uwzględnienia ich kompleksowej wymowy, niejako wyciągając z kontekstu wypowiedzi poszczególnych osób te ich fragmenty, niejednokrotnie pojedyncze zdania, które właśnie „pasują” do przyjętej z góry przez ten Sąd koncepcji. Nieuprawniony jest zarzut Sądu odwoławczego, iż podejrzewanie A. K. na wczesnym etapie postępowania przygotowawczego o współudział w zabójstwie Z. O. wywarło tak istotny wpływ na stanowisko Sądu I instancji, że dokonując ustaleń faktycznych w zakresie zarzucanego A. K. przestępstwa z art. 284 § 1 k.k., Sąd ten nie był w stanie podjąć obiektywnej decyzji, lecz wbrew wymowie dowodów dążył do bezpodstawnego skazania tego oskarżonego za jakiegokolwiek przestępstwo (mając w świadomości pierwotne podejrzenie udziału A. K. we wskazanym zabójstwie). Trzeba więc stwierdzić, że analiza stanowiska Sądu Okręgowego w G. zawartego w pisemnych argumentach zaskarżonego apelacjami wyroku, nie pozwala na przyjęcie podniesionego przez Sąd Apelacyjny założenia. Nadto wypada zauważyć, że praktyka sądowa dostarcza wielu przykładów spraw, gdzie na początkowym etapie postępowania przygotowawczego podejrzanemu stawiany jest zarzut (bądź zarzuty) popełnienia konkretnego przestępstwa (np. z art. 280 § 1 k.k.), a po zebraniu odpowiednich dowodów organ prowadzący postępowanie zmienia postanowienie o przedstawieniu zarzutów i ostatecznie wnosi do sądu oskarżenie w zakresie zupełnie innego czynu (przykładowo, zamiast z art. 280 § 1 k.k., zarzuca występki z art. 278 § 1 k.k. i z art. 157 k.k. – w zależności od realiów sprawy). Nawet jeśli należałoby krytycznie odnieść się do tego rodzaju praktyki stosunkowo „łatwego”, przedwczesnego stawiania zarzutów, którą to czynność wyniki dalszego

postępowania muszą skorygować, to nie można przyjąć, by stanowiło to naruszenie prawa i w jakikolwiek sposób ograniczało samodzielność jurysdykcyjną sądu rozpoznającego sprawę, bądź automatycznie prowadziło do uchybień w zakresie zasady swobodnej oceny dowodów z art. 7 k.p.k.

Sąd I instancji w zakresie zarzucanego A. K. w pkt 9 aktu oskarżenia przestępstwa z art. 284 § 1 k.k. popełnionego na szkodę J. S. oraz zarzucanego w pkt 10 przestępstwa z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. dotyczącego przywłaszczenia prawa własności nieruchomości należącej do Z. O. (przypisanych w ust. IX i X wyroku), na stronach 1 – 11 uzasadnienia swego wyroku dokonał szczegółowych ustaleń w tym przedmiocie. Na dalszych stronach stosunkowo obszernego uzasadnienia wskazywał dowody, na podstawie których czynił te ustalenia. Przedstawił Sąd również argumenty przemawiające za przyjęciem takiej kwalifikacji prawnej przestępstw.

Co do przestępstwa na szkodę Z. O. podniósł między innymi - „Zebrany materiał dowodowy, odnoszący się do wątku związanego z przywłaszczeniem praw majątkowych i zabójstwem Z. O., w postaci zeznań świadków, wyjaśnień oskarżonych oraz zabezpieczonych dokumentów dał podstawę do stwierdzenia, iż M. S. wraz z A. K. działali w rzeczywistym zamiarze przywłaszczenia praw majątkowych Z. O. i wiedząc, iż ten nie spłaci pożyczki, zgodził się za pośrednictwem M. S. na pożyczanie mu pieniędzy na bardzo niekorzystnych warunkach w celu późniejszego przejęcia jego nieruchomości, które były warte kilkukrotnie więcej niż wartość udzielonej pożyczki. (...) Podstawiona za Z. O. inna osoba – T. M., posługująca się podrobionym dowodem osobistym – W. W., miała przystąpić do zawarcia aktu notarialnego, umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie udzielonej wcześniej pożyczki, dodatkowo jeszcze w obecności świadka tych czynności, który również podawał się za inną osobę – M. K.. Wszystkie z tych osób były w ten plan w pełni zaangażowane i uczestniczyły z pełną świadomością tego, iż transakcja nie jest legalna z punktu widzenia prawa. (...) Działania te doprowadziły do przywłaszczenia praw majątkowych, należących do Z. O. w postaci prawa własności nieruchomości, położonych w miejscowości K.”.

Przykładowo, w zakresie czynu popełnionego na szkodę J. S. Sąd Okręgowy podniósł – „Na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego - zeznań

świadców i w dużym stopniu wyjaśnić M. G., zważając na okoliczności zawieranej umowy stwierdzono, iż A. K. zdawał sobie sprawę, że M. G. nie spłaci pożyczki i dlatego zgodził się pożyczyć mu pieniądze, wypłacając zresztą kwotę niższą niż była wpisana w umowie pożyczki, celem późniejszego docelowego przejęcia praw do ziemi o wartości co najmniej 180.000 zł, w której posiadanie M. G. wszedł na drodze przestępstwa oszustwa. Wbrew twierdzeniom A. K., który również i do popełnienia tego przestępstwa się nie przyznał, nie była to zwykła umowa jakich zawierał wiele. Sam nawet przyznał, że faktycznie wyglądało na to, że klient, czyli M. G., nie jest zainteresowany spłatą pożyczki. Nic nie wskazywało jednak na to, by znana mu była rzeczywista sytuacja życiowa i finansowa osoby, z którą zawierał umowę. A. K. był wręcz przekonany, że M. G. nie spłaci pożyczki i dlatego zgodził się pożyczyć mu pieniądze otrzymując w zamian bardzo wartościowy <<zastaw>>. A. K., jak wskazywał, tego rodzaju działalnością zajmuje się profesjonalnie, zatem tego rodzaju zachowanie powinno wydać mu się dziwne, tym bardziej, że chodziło o wartościowe nieruchomości”.

Sąd Apelacyjny zarzucił, że Sąd Okręgowy w żaden sposób nie wykazał, iż A. K. „miał świadomość” co do tego, że pożyczki jakich udzielił, nie zostaną spłacone. W części dotyczącej przestępstwa na szkodę J. S. podniósł – „Brak jest jakichkolwiek dowodów na to, że A. K. podpisując 11 lipca 2014 r. akt notarialny z M. G. wiedział, że pozyskanie nieruchomości będącej przedmiotem zabezpieczenia umowy pożyczki nastąpiło na drodze przestępstwa. (...) W akcie notarialnym jako właściciel nieruchomości figurował M. G. i on też stawił się na podpisanie umowy 11 lipca 2014 r. Zasady logicznego rozumowania dają zatem pełne podstawy do uznania, że A. K., który dopiero przy tej transakcji poznał zarówno oskarżonego M. S., jak i M. G. nie miał świadomości w jakich okolicznościach doszło do zawarcia umowy między J. S. a M. G. kilka miesięcy wcześniej. (...) Brak jest jakichkolwiek podstaw do uznania (nie czyni również takich ustaleń Sąd Okręgowy), że w czasie, kiedy doszło do zawarcia umowy z J. S., tj. 17 kwietnia 2014 r. A. K. znał oskarżonego M. S., tym bardziej aby wiedział o tym, że w rzeczywistości oskarżony nie zapłacił za tę nieruchomość, tj. aby - jak to ujęto w przypisanym A. K. zarzucie, który w pełni zaaprobował Sąd Okręgowy - miał świadomość tego, że osoba wskazana w akcie notarialnym jako właściciel nieruchomości – M. G. wszedł w jej

posiadanie w drodze oszustwa na szkodę J. S.. (...) Potwierdzenia zarówno w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, jak i w aktach sprawy nie znajduje zarzucone A. K. w akcie oskarżenia i przypisane w zaskarżonym wyroku znamię oszustwa w postaci świadomości, że pożyczka jaką udzielił 11 lipca 2014 r. formalnie (bo rzeczywistym jej beneficjentem był oskarżony M. S.) M. G. nie zostanie spłacona w terminie, tj. do grudnia 2014 r. Ustalenia zatem w tym względzie uznać należy za całkowicie dowolne. Tak więc materiał dowodowy zgromadzony w sprawie i oceniony w sposób zgodny z zasadami logicznego rozumowania nie daje podstaw do przypisania A. K. świadomości zarówno tego, że J. S. została oszukana w związku z transakcją sprzedaży swojej nieruchomości, jak i tego, że pożyczka jakiej udzielił formalnie M. G. nie zostanie spłacona, co będzie skutkowało przejściem na własność nieruchomości, która spłatę tej pożyczki zabezpieczała. W kontekście sformułowanego, a w pełni zaakceptowanego przez Sąd Okręgowy zarzutu bez znaczenia pozostaje, że na umowie pożyczki zawartej 11 lipca 2014 r. między A. K. a formalnie jedynie (bo rzeczywistą jej stroną był oskarżony M. S.) była określona kwota 100.000 zł., podczas gdy w istocie doszło do przekazania kwoty 60.000 zł. Warunki na jakich A. K. udzielał pożyczek - jak już wyżej wskazano - nie są bowiem przedmiotem tego postępowania. Z tego względu Sąd Apelacyjny nie ocenia tego aspektu działalności gospodarczej prowadzonej przez A. K.. Istotą bowiem zarzutu w kształcie sformułowanym przez oskarżyciela publicznego jest działanie na szkodę J. S.. Dlatego kwota będąca w istocie przedmiotem pożyczki nie ma żadnego znaczenia przy tak sformułowanym zarzucie, niezależnie od ostatecznej jego oceny w kontekście winy A. K.. Jest to jedynie kolejny przykład zawierania w zarzucie zbędnych elementów, które pozostają bez znaczenia dla jego istoty”.

W zakresie dotyczącym przestępstwa na szkodę Z. O. Sąd odwoławczy podniósł - „Sąd Apelacyjny (...) uznał, że takiej świadomości A. K. przypisać nie sposób. Abstrahując w tym miejscu od świadomości A. K. co do tego, że osoba podająca się za Z. O. w istocie nim nie jest (...), ponownie wskazać należy na sekwencję zdarzeń. Po kontakcie 11 lipca 2014 r., kiedy A. K. poznał oskarżonego M. S., a kiedy to - jak już wcześniej wspomniano, nie było podstaw do uznania, że A. K. miał świadomość okoliczności w jakich M. G. stał się formalnie właścicielem

nieruchomości w Ł. w sierpniu 2014 r. (a zatem jeszcze w okresie kiedy nie upłynął termin spłaty pożyczki zawartej w lipcu - upływał on bowiem 11 stycznia 2015 r.- zgłosił się do niego oskarżony M. S. z propozycją zawarcia kolejnej umowy tego rodzaju (okoliczność bezsporna). A. K. ostatecznie zgodził się na jej zawarcie szacując wartość nieruchomości na kwotę około pół miliona złotych (...). Ostatecznie doszło do zawarcia umowy pożyczki na kwotę nieco niższą od oszacowanej wartości, tj. 443.800 zł. (choć faktycznie przekazano jeszcze mniej, tj. 220.000 zł. ale nie to jest istotą zarzutu) z terminem spłaty do grudnia 2014 r. Istotnie nie jest to termin długi, wątpliwości mogą również rodzić plany - jakie zdaniem M. S. - miał mieć właściciel nieruchomości, tj. wybudowanie na tym terenie mieszkań, sprzedaż ich i z pozyskanych w ten sposób środków, spłatę pożyczki. Nie ma to jednak znaczenia dla oceny tego czy A. K. można było przypisać przestępstwo w kształcie opisanym w akcie oskarżenia. Sąd Okręgowy bowiem nie wykazał - w ocenie instancji odwoławczej - świadomości A. K. (...), że istotnie pożyczka nie zostanie spłacona w terminie. Tymczasem sposób w jaki pożyczkobiorca zdobędzie środki na spłatę pożyczki jest dla pożyczkodawcy obojętny. (...) choć termin spłaty nie był zbyt odległy, to jednak nie skutkowało sam w sobie uznaniem, że nie może zostać dotrzymany. Wszak właściciel nieruchomości mógł ją sprzedać (faktycznie miała ona wartość około jednego miliona złotych) i w ten sposób spłacić pożyczkę. Na marginesie wskazać należy, że rzeczywisty właściciel nieruchomości – Z. O. - tak właśnie pozyskiwał środki finansowe - sprzedając wydzielone ze swojej nieruchomości działki”.

W przypadku oskarżonego M. G. Sąd drugiej instancji stwierdził, że należało go uniewinnić: „Brak jest bowiem (...) dowodów na to, że oskarżony miał świadomość, iż oskarżony M. S. w istocie nie zapłacił J. S. za nieruchomość, a to było jedyne znamię opisane w zarzuconym mu oszustwie. (...) Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika natomiast, że M. G. poznał oskarżonego M. S. w zakładzie karnym kiedy odbywał zastępczą karę pozbawienia wolności za nieuiszczoną grzywnę (...). Również i jego oskarżony M. S. zmanipulował przedstawiając wizję współpracy (...). Nadto oskarżony M. S. przekonał M. G., że z przyczyn formalnych osobiście nie może zawrzeć umowy z J. S. To spowodowało, że M. G. przystąpił jako kupujący do aktu notarialnego z J. S. Podkreślenia wymaga,

że dla nikogo nie było tajemnicą (w szczególności dla pokrzywdzonej), że faktycznym nabywcą nieruchomości będzie oskarżony M. S. (...) Podkreślenia wymaga, że dokonana przez Sąd Apelacyjny zmiana opisu czynu przypisanego oskarżonemu M. S. w zakresie tego kto okazywał J. S. rzekome potwierdzenie przelewu nie wpływa na odpowiedzialność karną M. G. Nawet bowiem jeżeli on okazał to potwierdzenie (tak zeznał świadek T. K.), brak jest podstaw do uznania, że M. G. miał świadomość tego, że zapłata w istocie nie nastąpiła. Nie budzi bowiem żadnej wątpliwości, że faktyczną stroną tej umowy był oskarżony M.S. On ustalał ze sprzedającą warunki, od niego J. S. oczekiwała zapłaty, z nim się kontaktowała po stwierdzeniu, że jej nie dokonano. M. G. był jedynie figurantem, który stanął do tego aktu notarialnego za namową oskarżonego M. S. Brak jest w zgromadzonym materiale dowodowym jakichkolwiek podstaw do twierdzenia, że M. G. był wtajemniczony w oszustwo oskarżonego M. S.”.

Wypada przypomnieć, że Prokurator Generalny zwrócił uwagę w kasacji, iż Sąd pierwszej instancji, przypisując A. K. działanie w celu przywłaszczenia praw majątkowych należących do Z. O. nieruchomości, zaś oskarżonym – M. S., W. W., M. K. i T. M. – działanie w celu umożliwienia A. K. przywłaszczenia tych praw, ustalił, że M. S. i A. K. działali w rzeczywistym zamiarze przywłaszczenia praw majątkowych Z. O. wiedząc od początku, iż nie spłaci on udzielonej pożyczki, co będzie skutkowało utratą nieruchomości będącej jej zabezpieczeniem, a której wartość kilkakrotnie przewyższała kwotę realnie udzielonej pożyczki. Jak zauważył skarżący, według ustaleń Sądu Okręgowego wszystkie osoby zaangażowane w tę transakcję uczestniczyły w niej z pełną świadomością, że nie jest ona legalna, a pomimo tego odegrały swoje role. Tego rodzaju przekonanie Sądu wynikało – co podkreślono w skardze – „z samego charakteru transakcji”, a także z wiarygodnych w tym zakresie wyjaśnień M. S., mających potwierdzenie w innych dowodach, zwłaszcza w relacjach T. M. zeznającego, że A. K. dobrze wiedział, iż T. M. nie jest Z. O.

Zdaniem Prokuratora Generalnego, prawidłowa ocena dowodów oraz faktów z nich wynikających „przeczy ustaleniom Sądu Apelacyjnego co do braku świadomości oskarżonych w uczestniczeniu w przestępczym procederze przywłaszczenia praw do nieruchomości na szkodę Z. O. (...) oskarżony A. K.

wiedział, że Z. O. najpierw nie chce sprzedać nieruchomości, a krótko potem decyduje się na zawarcie całkowicie niekorzystnej dla niego umowy pożyczki kwoty około dwustu tysięcy złotych, której zabezpieczeniem były nieruchomości o wartości prawie miliona złotych. Nadto pożyczkobiorca - fikcyjny Z. O. - zobowiązuje się do jej zwrotu w stosunkowo krótkim czasie (4 miesiące) i w kwocie 463.771 złotych, a więc ponad dwukrotnie wyższej, aniżeli faktycznie otrzymał. Już same te okoliczności powodowały, że spłata zobowiązania jawiła się jako niemożliwa, czego działający w tej branży oskarżony A. K. był świadomy”.

Trafnie skarżący zauważył, iż Sąd Apelacyjny błędnie przyjmuje, że właściciel nieruchomości [w przekonaniu A. K. prawdziwy Z. O.], mimo krótkiego okresu spłaty pożyczki, mógł ją spłacić bez większych problemów, w drodze sprzedaży owej nieruchomości. Jak stwierdza – „Rzecz bowiem w tym, że na mocy omawianej umowy pożyczki fikcyjny Z. O. przeniósł na oskarżonego A. K. prawo własności nieruchomości opisanych w treści aktu notarialnego (zobowiązując się jednocześnie do zwrotnego przeniesienia ich prawa własności w terminie 14 dni od dnia terminowego zwrotu pożyczki). Pożyczkobiorca nie mógłby zatem zdobyć pieniędzy w sposób sugerowany przez Sąd odwoławczy, gdyż nie był właścicielem nieruchomości”.

Z kolei Prokurator Okręgowy w G., zaskarżając wyrok na niekorzyść oskarżonych A. K. i M. G., niezależnie od tego, że w znacznym stopniu podniósł zarzuty zbieżne z tymi wskazanymi w skardze Prokuratora Generalnego, wyraził także stanowisko, iż Sąd odwoławczy dokonał pobieżnej analizy dowodów osobowych. W szczególności dotyczy to wyjaśnień skazanych M. S., A. K., W. W., T. M., M. K. i M. G., a także świadków – J. i J. S., T. K. i M. A.. Autor tej skargi dokonał skrótowego przedstawienia ich relacji i w podsumowaniu stwierdził, że właściwa ocena całości dowodów pozwala na przyjęcie błędności stanowiska Sądu Apelacyjnego, zwłaszcza, iż Sąd ten bezpodstawnie przyznał rację wnoszącym apelację obrońcom oskarżonych A. K. i M. G. w omawianym zakresie.

Następnie skarżący zarzucił – „Sąd Odwoławczy, popierając zarzut apelacyjny obrońcy skupił się wyłącznie na osobie M. S., który miał być faktyczną stroną umowy, co miałyby zobowiązywać M. S. do zapłaty kwoty za nieruchomości, w całości pomijając rolę M. G. Kwestia przypisania popełnienia przedmiotowego

czynu wyłącznie M. S. jest o tyle niezrozumiała, iż nawet przy umówieniu się, iż to M. S. ma być faktycznym właścicielem nieruchomości zakupionych od J. S., zaś M. G. ma być figurantem i wystąpić jedynie w roli pozornego nabywcy tej nieruchomości, to ostatecznie M. G. zawarł umowę z J. S. i został wpisany w akcie notarialnym jako nabywca - przy czym działo się to pod kierownictwem M. S. i to M. G. stał się później stroną kolejnej umowy - pożyczki, której zabezpieczeniem było przewłaszczenie nieruchomości. (...) w kwestii przypisania sprawstwa M. G. nie ma znaczenia ustalenie, kto miał faktycznie dysponować przedmiotową nieruchomością. Błędnie również oceniono jako zasadny zarzut obrońcy, iż M. G. nie działał w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, gdyż kwotę 3000 zł otrzymał dopiero po zawarciu umowy z A. K. w dniu 11 lipca 2014 r. - istotnie M. G. otrzymał kwotę 3000 zł od M. S. po zawarciu kolejnej umowy, jednakże wskazać należy, iż po pierwsze, korzyść majątkową zarzuconą oskarżonemu stanowiła nie tylko kwota 3000 zł lecz nieruchomość nabyta na skutek oszustwa na szkodę J. S. - przy czym jeszcze raz podkreślenia wymaga, iż nie ma znaczenia, kto w istocie miał przedmiotową nieruchomością dysponować, gdyż przez zawarcie umowy to aktywa majątkowe M. G. uległy zwiększeniu, a nie M. S.. Ponadto ustalone okoliczności, a także zasady doświadczenia życiowego, które słusznie ocenił Sąd I Instancji wskazują, iż M. S. i M. G. od początku umówili się, na przestępne działania związane z ziemią J. S., a realne pieniądze z tej działalności pojawiły się dopiero po transakcji z A. K. Samo <oszukańcze> przejęcie ziemi nie sprawiło, iż sprawcy weszli w posiadanie gotówki, którą mogliby się podzielić. Pieniądze pojawiły się dopiero przy umowie z A. K.. Z okoliczności niniejszej sprawy bezspornie wynika, iż zawarcie umowy przez M. G. miało na celu utrudnienie dochodzenia przez pokrzywdzoną jej roszczeń, zarówno od osoby M. G., jak i M. S.. Co więcej, zgromadzony materiał jednoznacznie wskazuje, iż M. G. od samego początku działał w celu osiągnięcia korzyści majątkowej zarówno dla siebie, jak i dla M. S.. (...) W ocenie prokuratora A. K. zdawał sobie sprawę, że M. G. nie spłaci pożyczki i tylko dlatego zgodził się pożyczyć mu pieniądze, wypłacając zresztą kwotę niższą, aniżeli wpisana w umowie pożyczki, celem późniejszego docelowego przejęcia praw do ziemi o wartości co najmniej 180.000 zł, w której posiadanie M. G. wszedł na drodze przestępstwa oszustwa. Nadto, w odniesieniu do A. K. - wydaje się, że

Sąd Odwoławczy skupił się na znamionach czynu z art. 286 k.k., nie zaś zarzuconego A. K. czynu z art. 284 k.k. Fakt, czy A. K. wiedział, iż nabycie ziemi przez M. G. miało miejsce na drodze oszustwa nie ma znaczenia bowiem dla oceny jego działań, mających na celu przejęcie ziemi za kwotę nieadekwatną do jej wartości tj. popełnienia czynu z art. 284 k.k., gdyż A. K. miał na celu definitywne przejęcie wartościowej nieruchomości bez względu na jej pochodzenie, zabezpieczając się jednocześnie zawarciem umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie pożyczki, ze świadomością, iż udzielona pożyczka nie zostanie spłacona. O przyświecającemu A. K. celu w postaci przejęcia nieruchomości za nieadekwatną do wartości cenę, świadczą również pominięte przez Sąd Apelacyjny przy dokonywaniu oceny tego zachowania, przytoczone wyżej zeznania J. S., w których oświadczył, że próbował odzyskać ziemię już formalnie należącą do żony A. K. jednak ten nie był zainteresowany odzyskaniem kwoty, którą pożyczył. Sam oskarżony A. K. wyjaśnił, iż M. G. nie wyglądał na osobę, która byłaby zainteresowana spłatą zaciągniętej pożyczki”.

Nie jest rzeczą Sądu Najwyższego dokonywanie analizy dowodów i wskazywanie, czy przemawiają one za sprawstwem i winą konkretnego oskarżonego, czy też nie. Nie można jednak odmówić racji autorom kasacji wniesionych na niekorzyść, iż rzetelna, wręcz drobiazgowa analiza wyjaśnień M. S., A. K., W. W., T. M., M. K. i M. G., a także świadków J. S., J. S., T. K. i M. A., łącznie z innymi dowodami, w tym również z dokumentów, może prowadzić do odmiennych wniosków, niż przyjął to Sąd Apelacyjny.

Rozpoznając w omawianym zakresie apelacje obrońców, Sąd odwoławczy przyznał, że treść aktów notarialnych zawieranych przez A. K. „nie zawsze odzwierciedlała rzeczywistość w zakresie kwoty udzielonej pożyczki”, na co jednoznacznie wskazywały dowody zebrane w sprawie. Stwierdził jednak dość bezkrytycznie – „Nie to jest jednak przedmiotem zarzutów postawionych A. K. w przedmiotowej sprawie, dlatego pozostaje bez wpływu na kwestię jego odpowiedzialności karnej”.

Analiza uzasadnienia wyroku tego Sądu dowodzi, że krytykując ustalenia Sądu I instancji bądź zebrane dowody, Sąd Apelacyjny wielokrotnie konstatuje, iż takie czy inne kwestie nie mają żadnego znaczenia dla odpowiedzialności karnej

oskarżonego A. K. [przykłady wskazano w cytowanych uwagach Sądu II instancji]. Trzeba więc stwierdzić, że być może tak byłoby, gdyby te argumenty analizować w oderwaniu od siebie, bez uwzględnienia całokształtu ich kontekstu oraz wymowy wszystkich zebranych dowodów. Wydaje się jednak, że jeśli oceniać kompleksowo działania tego oskarżonego zarówno w zakresie czynu popełnionego na szkodę J. S., jak i na szkodę Z. O., to okoliczności te wplatają się przecież w charakterystyczny „*modus operandi*” tego oskarżonego i nie są całkowicie bez znaczenia, jak chce tego Sąd Apelacyjny.

Należy też podnieść, że pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej J. S. w pisemnej odpowiedzi na kasację Prokuratora Okręgowego w G., zwrócił uwagę na schemat działania oskarżonego A. K., całkowicie pominięty, czy też zlekceważony przez Sąd odwoławczy. Jak zauważył, zarówno w przypadku czynu na szkodę Z. O. (dotyczącego przejęcia nieruchomości), jak i czynu na szkodę J. S., sposób działania tego oskarżonego był identyczny – „A. K. pożycza pożyczkobiorcy pieniądze w mniejszej wysokości niż wskazane w umowie, zabezpieczeniem transakcji jest nieruchomość znacznie przewyższająca wartość pożyczki, z krótkim terminem spłaty (...). Pożyczkobiorca nie spłaca nieruchomości [pożyczki] i tym oto sposobem A. K. nabywa nieruchomość. Co istotne, już warunki osobowe pożyczkobiorców we wszystkich transakcjach budzą poważne wątpliwości, są to osoby schorowane, często uzależnione od alkoholu”.

Nie można odmówić słuszności temu stanowisku. Trudno nie dostrzec, że taki sposób działania oskarżonego ustalił szczegółowo Sąd I instancji, wskazując także rolę każdego z pozostałych współoskarżonych – M. S., M. K., W. W., T. M. i M. G. Skrótowo rzecz ujmując, w obydwu przestępstwach zarzuconych oskarżonemu A. K. występuje podstawiona osoba - tzw. „słup” czy „dubel” - która nie ma żadnych możliwości spłaty zaciągniętej pożyczki, przy czym w umowie jest wyznaczony krótki termin jej spłaty, kwota pożyczki jest znacznie niższa od wartości nieruchomości będącej zabezpieczeniem, lecz pożyczkobiorca faktycznie otrzymuje jeszcze znacznie niższą jej kwotę, pożyczkobiorca nie wykonuje żadnych kroków zmierzających do zwrotu pożyczki, wskutek czego następuje przejęcie nieruchomości przez A. K.

Trzeba zaakcentować rzecz oczywistą, a mianowicie, że sąd jest zobowiązany przy wydaniu wyroku brać pod uwagę wszystkie okoliczności ustalone w toku przewodu sądowego. Konsekwencją tego jest stwierdzenie, iż ustalenia faktyczne nie zawsze muszą bezpośrednio wynikać z konkretnych dowodów. Mogą one także wypływać z nieodpartej logiki sytuacji stwierdzonej konkretnymi dowodami, jeżeli ta sytuacja jest tego rodzaju, że stanowi oczywistą przesłankę, na której podstawie doświadczenie życiowe nasuwa jednoznaczny wniosek, iż dane okoliczności faktyczne wystąpiły (*por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 października 1973 r., III KR 243/73, OSNKW 1974, z. 2, poz. 33*).

Wszystkie powyższe okoliczności spowodowały, iż Sąd Najwyższy uznał za konieczne uchylenie pkt I. 2 zaskarżonego wyroku w stosunku do skazanego M.S. oraz uchylenie w całości tego wyroku wobec A. K., M. K., M. G. oraz W. W. i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. W toku tego postępowania Sąd rozpozna apelacje (w części, w jakiej nastąpiło przekazanie), będzie mieć też na uwadze argumenty przedstawione przez Sąd Najwyższy w niniejszym uzasadnieniu. W każdym jednak przypadku, zarówno wówczas, gdy uwzględni wniesione apelacje, jak i w sytuacji uznania ich za chybione, przedstawi w uzasadnieniu swego rozstrzygnięcia argumenty wyczerpująco, odpowiednio wnikliwie i w sposób świadczący o tym, iż wszystkie zarzuty poddał właściwej kontroli instancyjnej.

Z tych wszystkich przyczyn orzeczono jak w sentencji wyroku.

[as]